

Horváth András¹ – Farkas Gabriella²

A munkahelyi egészségvédelmi és biztonsági irányítási rendszer hatékonyságának növelése

Increasing the Efficiency of the Occupational Health and Safety Management System

Absztrakt

Valamennyi vállalat eleme érdeke, hogy biztosítsa az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkakörülményekre vonatkozó követelményeket. Az előrelátó vállalatok megértették, hogy a munkabalesetek vagy foglalkozási megbetegedések hatalmas kiadásokkal járnak, és felismerték a cég jó hírére gyakorolt kedvezőtlen hatásukat. Ezek elkerülésében nagy segítség lehet egy bevezetett, hatékonyan működtetett és folyamatosan fejlesztett munkahelyi egészségvédelmi és biztonsági irányítási rendszer. Cikkünkben bemutatjuk annak a kérdőíves felmérésnek az eredményeit, amelyet a MEBIR-rendszerre vonatkozóan készítettünk egy autópári vállalat munkatársai körében. Fejlesztési javaslatokat teszünk a rendszer vállalaton belüli hatékonyságának javítására, továbbá kitérünk az integrált irányítási rendszerek előnyeire, amelyek előremutatók lehetnek a vállalat minőség- és munkavédelmi központú gondolkodásának megvalósításában.

Kulcsszavak: munkahelyi egészségvédelem, biztonság, minőségirányítási rendszerek, integrált irányítási rendszerek, munkavédelem, minőségfejlesztés

¹ Óbudai Egyetem, e-mail: horvath.andras@bkg.uni-obuda.hu

² Óbudai Egyetem, e-mail: farkas.gabriella@bkg.uni-obuda.hu

Abstract

The fundamental interest of all organization is to ensure the requirements for safe working conditions. Forward-thinking companies understood that accidents at work or occupational diseases involved huge costs and recognized their negative impact on the company's reputation. An established and efficiently operated and continuously improved occupational health and safety management system can be of great help in avoiding these. In our article, we present the results of a questionnaire survey conducted on the OHS system among the automotive company's employees. We would like to make development proposals to improve the efficiency of the system within the company, and we also discuss the advantages of integrated management systems, which can help to achieve a forward-looking thinking centered on quality and occupational safety in the company.

Keywords: occupational health, safety, quality management systems, integrated management systems, occupational safety, quality improvement

Bevezetés

A minőség mellett a munkabiztonság manapság stratégiai jelentőségű kérdés a vállalatok sikeres működésében, és ebben az értelemben hatékony és megkerülhetetlen eszköz a célok elérésére, többek között a vevők és érdekelt felek elégedettségének az elnyerésére. Nemzetközi meghatározásban a minőség egy termék vagy szolgáltatás azon jellemzőinek összessége, amely megmutatja, hogy milyen mértékben képes kielégíteni a vevő kimondott és látens igényeit, elvárásait.³ Ebből a fogalomból alakul ki a termékek és szolgáltatások értékelése, ami a felhasználói követelmények kielégítését jelenti, és amelyek meg kell hogy feleljenek a vállalat céljainak, stratégiájának.

A minőség és a munkabiztonság ma már mindenhol jelen van, jelen kell hogy legyen a vállalatok működésében. Beleépül a termékek és szolgáltatások tervezésébe, fejlesztésébe, előállítói folyamataiba, a beszerzésekbe és a termelésirányításba, amelyek a minőségcélok teljesítése érdekében történnek. Mindezek alapján olyan szervezeti szemléletmód kialakítása szükséges, amely szem előtt tartja a minőséget és a munkabiztonságot, s ezen keresztül igyekszik fejleszteni a vevők és más érdekelt felek elégedettségét, ezáltal pedig a vállalat hatékonyságát.⁴

Az integrált irányítási rendszerek bevezetésekor a legfőbb elvárás az volt, hogy olyan vállalatirányítási modell alakuljon ki, amely azonos módon és azonos időben kezeli a különböző szabványok követelményeit, s ezzel a megközelítéssel további versenyelőnyhöz juttatja a vállalatokat.⁵ Az ilyen rendszerek bevezetése, működtetése és folyamatos fejlesztése minden cég számára előnyös, függetlenül a vállalat nagyságától, szakmai jellemzőitől és ipari hovatartozásától. Az irányítási rendszerek főként olyan területeken alakultak ki, ahol a biztonság kulcsfontosságú szempont, mint

³ MSZ EN ISO 9000:2015.

⁴ MSZ EN ISO 9000:2015.

⁵ MOUMEN – EL AOUFIR 2014: 207–228.

például a járműipar, a repüléstechnika vagy a katonaság, később más iparágakban is alkalmazni kezdték, majd megjelentek az ehhez kapcsolódó nemzetközi szabványok is.⁶

Az integrált irányítási rendszer alkalmazása szinte minden iparágban megjelent, de a bevezetésük során kiderült, hogy nem is olyan könnyű a különböző területeken bevezetni és alkalmazni, főleg, ha a gyártás menete és tulajdonságai nagyon eltérnek az eredetileg figyelembe vett, főleg gépipari területekétől. A szabványalkotóknak viszont pont az volt a céljuk, hogy a szabvány bevezethető és alkalmazható legyen valamennyi vállalatra, függetlenül azok méretétől, tevékenységi körétől, működési módjától. A vállalatoknak a szervezeti követelményeik, kultúrájuk és partnerek elvárásai ismeretében szükséges felépíteniük munkabiztonsági és minőségirányítási rendszereiket. Ez a folyamat a felső vezetéstől származó munkabiztonsági és minőségügyi kezdeményezéssel kezdődik, amely kijelöli a prioritásokat, a kezdeti célokat, és felelősségi köröket rendel a két rendszer meghatározásához és kialakításához.

A cégek, amelyek elkötelezettek az integrált irányítási rendszer működtetésére, meg kell határozni a hozzá szükséges erőforrásokat és a célok megvalósításáért alkalmazandó folyamatokat. A munkabiztonság és a minőség olyan elérhető, mérhető és költségmegtakarítást eredményező cél, amelyet be lehet vezetni egy szervezetbe feltéve, hogy a fogalmak megértése és az elkötelezettség a szervezetben rendelkezésre áll. Mindkét szabvány, az ISO 9001 és az ISO 45001 tartalmazza azokat az előírásokat, követelményeket, amelyeket a bevezetett irányítási rendszernek mindenképpen meg kell valósítania, illetve be kell tartania a működés, a termék vagy szolgáltatás előállítási folyamatának különböző szakaszaiban. Az előre meghatározott megrendelői vagy jogszabályi előírások szerint, illetve azok figyelembevételével kell kialakítaniuk a működésüket, hogy a meghatározott célokat minél teljesebb mértékben és minél hatékonyabban tudják teljesíteni.

Vizsgálataink alapja egy járműipari vállalat, amely mindkét minőségirányítási rendszert bevezette és működteti, érvényes tanúsítással rendelkezik. Ugyanakkor a rendszerauditok során olyan probléma merült fel, hogy a vállalaton belül a munkatársak eltérő információkkal rendelkeznek a két vállalatirányítási rendszer szükségességéről és hasznosságáról, így eltérő hangsúllyal jelenik meg a mindennapi tevékenységekben. Ennek vizsgálatára kutatásunk az alábbi területekre terjedt ki:

- Milyen kapcsolat mutatkozik a vállalaton belül a Minőségirányítási Rendszer (MIR) és a Munkahelyi Egészségvédelem és Biztonság Irányítási Rendszer (MEBIR) között?
- A vezetőség felelőssége hogyan és milyen mértékben jelenik meg a MIR-ben és a MEBIR-ben?
- A MEBIR megismeréséhez milyen tevékenységek és oktatások szükségesek?
- A két rendszer és folyamataik mely pontokon integrálhatók?

⁶ TURCSÁNYI 2014.

Vállalatirányítási rendszerek

Mind az MSZ EN ISO 9001, mind pedig az MSZ EN ISO 45001 szabvány szerint kialakított irányítási rendszer egyik központi eleme a veszély meghatározása, a kockázatértékelés és a kockázatkezelés tervezése.⁷ A szabványok előre meghatározott módon és megközelítéssel azonosítják a lehetséges kockázatokat és azok mértékét, megszüntetésének, valamint csökkentésének módját. Ezen szabványok szerint bevezetett és működtetett irányítási rendszerek ezek segítségével tudják javítani, fejleszteni a minőséget, a munkabiztonságot és az egészségvédelmet.

Egy vállalat dolgozóinak egészségvédelme és a biztonságos munkavégzés körülményeinek megteremtése jogszabályok által előírt kötelessége minden munkaadónak. A szabványalapú irányítási rendszer bevezetése elősegíti a törvényi megfelelést, a tanúsítás pedig igazolja a szervezet erőfeszítéseit és intézkedéseit a törvényi előírások teljesítésére. A munkavédelem területén a vonatkozó jogszabályok és előírások eleve meghatározzák számos kötelező dokumentum meglétét. Néhány ezek közül:

- kockázatértékelés dokumentációja,
- megelőzési stratégia,
- mentési terv,
- belső rendelkezések (szabályozások),
- rendszeres belső ellenőrzések,
- munkahelyi munkavédelmi program,
- munkavállalók rendszeres munkavédelmi oktatása,
- kollektív védelem, egyéni védőeszközök biztosítása,
- munkabalesetek bejelentése, kivizsgálása, nyilvántartása,
- munkavédelmi üzembe helyezés és időszakos biztonsági felülvizsgálat (veszélyes munkaeszköz).

A fejlődés és a fenntarthatóság érdekében az egész világon szükségszerű volt az egészségvédelem és biztonság irányítási rendszerének egységes nemzetközi szabvány szerinti harmonizálása és az ehhez kapcsolódó legjobb gyakorlatok összegyűjtése, megosztása.⁸ Az MSZ ISO 45001:2018 egy olyan nemzetközi szabvány, amely globálisan biztosít hivatkozási alapot a megvalósítható és egységes oktatáshoz, így a vállalatok biztosabban tudják kézben tartani a biztonsági és egészségvédelmi kockázatokat és ezek hatását.

Az alkalmazottak egészségének védelme és a biztonságos munkafolyamatok körülményeinek megteremtése törvényi előírás szerinti kötelessége az összes munkaadónak. Az MSZ ISO 45001:2018 szabvány szerinti munkavégzés elősegíti a vállalat törvényi megfelelését, a tanúsítása igazolja a szervezet erőfeszítését, és intézkedéseket hoz a törvényi előírások betartása érdekében. A megfelelően bevezetett és működtetett, majd tanúsított MSZ ISO 45001:2018 szabvány szerinti rendszer a működés számos területén nyújt segítséget.⁹

⁷ DARABONT–ANTONOV–BEJINARIU 2017.

⁸ DZIĘGIELEWSKA–KONARKOWSKA–GÓRNY 2022.

⁹ ŠOLC et al. 2022.

- A munkavédelmi szabályok figyelembevétele és betartása, valamint az alkalmazottak által történő betartatása révén biztosítja a munkatársak egészségének védelmét, a potenciális veszélyforrások kiküszöbölését.
- Csökkenthető a dolgozókat érő egészségkárosodások, munkabalesetek száma, ezáltal a termelékenység növekedhet.
- Minimális szintre csökkenthető a munkavállalók veszélyeztetettsége.
- Növelheti az alkalmazottak biztonságtudatosságát, javíthatja a szervezet biztonsággal kapcsolatos kultúráját.
- Költséghatékonyabb és jobb munkaminőség érhető el.
- A munkahelyi egészségvédelemmel és biztonsággal összefüggő költségek és bírságok minimalizálhatók.
- Átláthatóbbá válik a munkabiztonság és foglalkozás-egészségügy jelenlegi jogi szabályozásának való megfelelése, dokumentálható és jobban ellenőrizhetővé válik a vállalatvezetés és a hatóságok szempontjából is.
- A munkatársak, alkalmazottak elégedettsége és a vállalat iránti lojalitása nő, ha érzik munkáltatójuk figyelmét egészségi állapotuk és munkabiztonsági feltételeik javítása irányában.
- Javítja a vállalat versenyképességét.

ISO 9001 alapú minőségirányítási rendszer (MIR)

Napjainkban az ISO 9001 egy nemzetközileg elismert szabvány, amely minőségirányítási rendszerek tanúsítására vonatkozó követelményeket tartalmaz. Világszerte több mint 1,2 millió szervezet bizonyította az ISO 9001 szabványnak való megfeleléssel, hogy minőségirányítási rendszere alkalmas arra, hogy a vevői igényeket figyelembe véve, folyamatosan kiváló minőségű terméket szolgáltatson ügyfelei számára. Mindemellert úgy törekszik a vevői elégedettségre, hogy belső folyamatait állandó felügyelet alatt tartja és fejleszti, valamint csökkenti a szervezet költségeit.

A szabvány a szervezet hatékonyságának növelése érdekében útmutatást és követelményeket nyújt a folyamatszempelésű gondolkodásmód alkalmazására, valamint a korábbi verzióban megjelenő nem megfelelések kezelésére vonatkozó megelőző tevékenységek helyett a kockázatalapú gondolkodásmód használatát hangsúlyozza.¹⁰

ISO 45001 szerinti munkahelyi egészségvédelem és biztonság vállalatirányítási rendszer

A munkavédelem alapvető célja az egészséges és biztonságos munkavégzés megteremtése, az ehhez szükséges személyi, tárgyi, szervezeti feltételeinek megteremtése és szabályozása, a munkavégzők egészségének és munkavégző képességének megóvása annak érdekében, hogy a munkabaleseteket és a foglalkozási baleseteket megelőzzük. Az ISO 45001 szabványkövetelmény alapján a bevezetett MEBIR megfelelő alapot

¹⁰ BAŞARAN 2021.

nyújt az ezzel kapcsolatos kockázatok kezeléséhez, így hozzájárul a szervezet MEB-teljesítményének növeléséhez, biztosítja a fejlődést és a fejlesztést.

Követelményrendszerének felépítése összhangban áll az ISO 9001 alapú minőségirányítási rendszerre vonatkozó követelményekkel, így lehetőséget ad a szervezetek számára az integrált irányítási rendszerben történő alkalmazására. Bármely vállalat alkalmazhatja, függetlenül a szervezet tevékenységétől, méretétől, szervezeti felépítésétől és fejlettségi szintjétől. Az ISO 45001 bevezetése a munkatársak egészségvédelmén keresztül az üzleti siker része. A MEBIR kidolgozása biztosítja minden olyan eljárás bevezetését, amelyek szükségesek az ISO 45001 céljainak meghatározásához, és amelyekkel ezeket a célokat meg lehet valósítani.

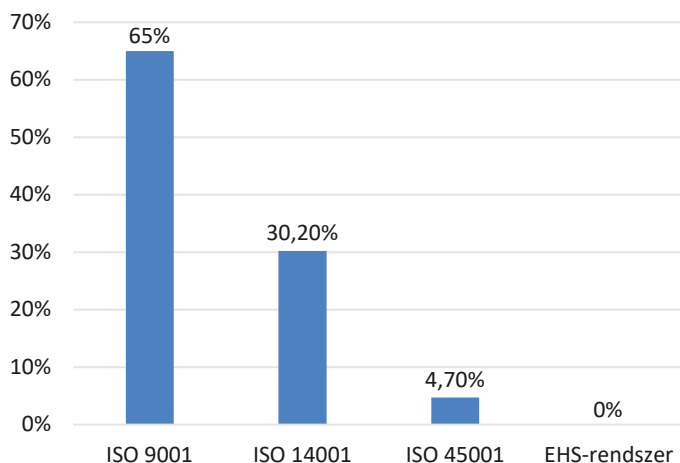
Az új 45001 szabványt a Nemzetközi Szabványügyi Szervezet (ISO) 2018-ban bocsátotta ki, ezzel együttesen az MSZ 28001 (OHSAS 18001) szerinti tanúsítványok 2021 márciusától érvényüket veszítették. Ettől az időponttól kezdve már csak az ISO 45001:2018 alapján lehet tanúsítani.

Vállalatirányítási rendszerekkel kapcsolatos követelmények vizsgálata a vállalaton belül

Kutatásunk során kérdőíves dolgozói felmérést végeztünk azzal a céllal, hogy átfogó képet kapjunk egy vállalaton belül a munkatársak ismereteiről a munkahelyi egészségvédelmi és biztonsági irányítási rendszerrel kapcsolatban. A felmérés online kérdőív formájában történt, ami lehetőséget adott az eredmények gyors kiértékelésére, a válaszok diagramban történő megjelenítésére. A kérdések a MEBIR vállalatirányítási rendszerrel összefüggésben az alábbiak voltak:

- Milyen területen dolgozik?
- Válassza ki, milyen minőségirányítási rendszert működtet a vállalat!
- Részt vett-e már munka- és egészségvédelmi oktatáson?
- A vállalathoz történő belépéskor részt vett-e minőségügyi oktatáson?
- Ön szerint miért fontos, hogy egy vállalat irányítási rendszert működtessen?

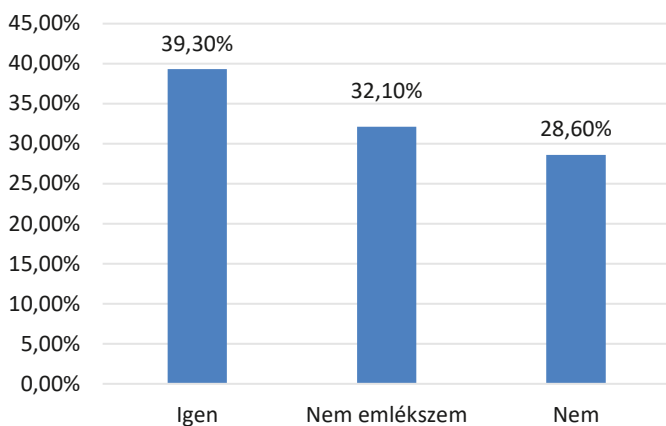
A felmérésben a vállalaton belül minden terület munkatársai részt vettek, így gyakorlatilag teljes körű képet kaphattunk a gyártási és az ahhoz kapcsolódó támogató folyamatokban részt vevőktől, valamint a vezetőktől. Az első kérdésre adott válaszok alapján megállapítható, hogy a véleményezésben részt vevők fele (50%) a fizikai munkát végzők kategóriát jelölte meg, 39,3%-a az adminisztratív munkakört választotta, és 10,7% vezető beosztásban dolgozik.

1. ábra: Minőségirányítási rendszerek ismerete a vállalatban belül

Forrás: a szerző szerkesztése

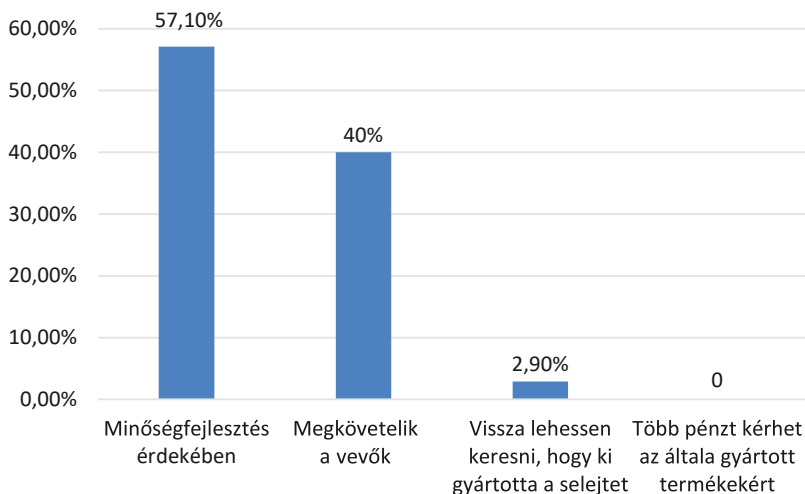
Az 1. ábra diagramja mutatja, hogy a megkérdezettek körében a MEBIR-rendszerrel csak kis mértékben hallottak (4,7%), a környezetirányítási rendszerrel is csak 30%, s ami sokkal érdekesebb, hogy a MIR-rendszert is csak a válaszadók 65% jelölte meg, holott ennek a rendszernek megfelelő minőségtudatosság oktatása rendszeresen, ismétlődő jelleggel megtörténik és megfelelően dokumentált is. Meglátásunk szerint ezt a nagy különbséget az indokolhatja, hogy minden egyes vevői reklamáció esetén az érintett területek valamennyi munkatársát (újra)oktatásban részesítik, ezért a MIR megléte sokkal hangsúlyosabban jelenik meg. Ez az oktatás alapvetően az elkövetett hibáról és annak rövid, valamint hosszú távú megoldásáról szól, de ilyenkor minden esetben kitérnek a minőségirányítási rendszer követelményeire, illetve a vevői elégedettség fontosságára.

2. ábra: MEBIR-oktatáson való részvétel a vállalatban belül

Forrás: a szerző szerkesztése

A következő kérdés arra vonatkozott, hogy a MEBIR-oktatás milyen hatékonysággal működik a vállalaton belül. A 2. ábra eredményeiből látható, hogy a munkatársak 60%-a nem emlékszik, vagy egyáltalán nem vett részt ilyen típusú oktatáson. Ez azért is meglepő válasz, mert a belépéskor minden dolgozó számára kötelező egy úgynevezett orientációs tréning, amelynek témája a munka- és egészségvédelem. Ezenkívül erre vonatkozóan éves ismétlő oktatások is vannak, többnyire azonban az idő hiányában nem személyes formában valósulnak meg. A vállalaton belüli gyakorlat az, hogy az oktatási anyagot a munkavédelmi felelős, szakember elektronikusan körbeküldi, illetve kiteszi a faliújságokra. Látható, hogy ennek a módszernek a hatékonysága messze nem éri el a kívánt célt. A dolgozók nem olvassák el a faliújságra kitett anyagokat, és az e-mailen érkezett oktatási anyagok nem kellő hangsúllyal rendelkeznek. Egy jól kialakított, rendszeres és gyakorlatközeli ismereteket tartalmazó képzés bevezetése és működtetése elengedhetetlen, hogy a MEBIR szükségességét és hasznosságát ugyanolyan mértékben érezzék a munkatársak, mint a MIR-rendszer esetében.

3. ábra: Az irányítási rendszerek fontossága a vállalaton belül

Forrás: a szerző szerkesztése

A felmérésben az utolsó kérdés az irányítási rendszerek működtetésének fontosságára vonatkozott, amelyre a válaszadók kötetlen formában válaszolhattak. A feldolgozás során arra törekedtünk, hogy néhány, megfelelően kezelhető csoportba soroljuk a kapott válaszokat. Ez alapján megállapítható, ahogy a 3. ábra diagramja is mutatja, hogy a munkatársak 57,1%-a egyértelműen a minőségfejlesztést fogalmazta meg mint legfontosabb célját az irányítási rendszereknek. Ez összhangban áll a MIR-re vonatkozó tréningek tartalmával, következésképpen a MEBIR célja és alkalmazásának jelentősége háttérbe szorul. 40%-a nyilatkozott úgy, hogy vevői követelményként tekint az irányítási rendszerekre, nem érzékelve a vállalati folyamatokra gyakorolt hatékonyságát.

Következtetések és javaslatok

Minden irányítási rendszerszabványnak való megfelelés egyik mérföldköve a következetesség, a vezetői aktív szerepvállalás, a munkatársak bevonása és elköteleződése, az oktatás és tudatosság, a tanulás az elkövetett hibákból és a folyamatos fejlesztés. Ez a minőségirányítási rendszer működtetése alatt folyamatosan megfigyelhető mind az új belépők esetén, mind a régi dolgozók folyamatos fejlesztésében. Ez a szervezeten belül végzett belső oktatás hatékonyságát is alátámasztja. Dokumentáltsága ugyan megfelelő, és a legtöbb dolgozó ismeri is az ehhez kapcsolódó követelményeket, folyamatokat, eljárásokat és utasításokat.

Emellett mindenhol kifüggesztették a minőségirányítási rendszerhez kapcsolódó minőségpolitikát, amelyet a munkatársak több minőségügyi dokumentummal együtt, azonosító segítségével a vállalat belső hálózatán elektronikus formában is elérhetnek. Ugyanakkor a munkahelyi egészségvédelem és biztonságirányítási rendszer esetén számos területen mutatkoztak jelentős hiányosságok a fentebb említett szempontok tekintetében. A vezetők kevésbé látszódnak elkötelezettek, a munkatársak ezért kevésbé ismerik, értik a MEBIR célkitűzéseit. Számos helyen nem is követik vagy tartják be a vonatkozó követelményeket. A hibákból való tanulás és a folyamatos fejlődés így sokkal lassabban, nehezebben megy végbe.

Tudatosság, oktatás témakörében tett fejlesztési javaslatok

Az oktatási anyag összeállítására nagy hangsúlyt kell fektetni, továbbá az oktatások megvalósításában olyan rendszert kell kialakítani, amely támogatja a tudásátadás hatékonyságát és nyomomonkövethetőségét. Például jelenléti iverk aláírásával lehet megtenni, ami történhet papíralapon hagyományosan vagy digitálisan valamilyen rendszeren keresztül. A külső érdekelt feleket is figyelembe kell venni mind a környezetvédelem, mind az egészség és munkabiztonság területén. Ennek érdekében be kell vonni azokat a partnereket is, akik rendszeresen látogatják a vállalatot és ott közvetlenül vagy közvetve munkát végeznek. Ezek lehetnek alvállalkozók, akik különböző javítást, karbantartást végeznek, de lehetnek a szállítók is, akik alapanyagot, alkatrészeket szállítanak.

Az oktatásnak rendszeresen ismétlődőnek kell lennie, hogy mindig frissüljenek az ismeretek, és be lehessen építeni az oktatási anyagba az évenként meghatározott új célokat és az addig felmerülő kockázatokra hozott intézkedéseket, amelyek betartása a szervezeten belül mindenki számára kötelező érvényű. Ehhez a dokumentált információkat folyamatosan karban kell tartani és módosítani annak megfelelően, ahogy változik mind a külső, mind a belső környezet.

Nyilvánosság, hozzáférhetőség tekintetében tett fejlesztési javaslatok

Kulcsfontosságú feladat, amelyet mindenképpen pótolni kell a nyilvánosság figyelembevételével és a hozzáférhetőség biztosítása mellett, hiszen a szervezet által működtetett munkavédelmi rendszert és a munkabiztonságért, egészségvédelemért

tett törekvéseket meg kell ismertetni a szűkebb és tágabb környezettel, a partnerekkel. Ehhez első lépésben javasolt a vállalat területén több helyen megjelentetni a minőségpolitikát és a minőségcélokat. A célok közzétételén túl gondoskodni kell arról is, hogy mindenki értse azokat és megfelelően informálva legyenek az aktuális teljesítésekkel.

A MEBIR-rendszer alkalmazása kapcsán felmért negatív hatások megszüntetésére vagy csökkentésére hozott intézkedéseket is szükséges megismertetni a munkatársakkal, hiszen tisztában kell lenni azzal, hogy mit tesz a vállalat a munkavállalók megóvása érdekében. Napjainkban folyamatosan nő a vállalatokra gyakorolt nyomás. Ezért egyre több szabályzatnak, jogszabálynak, illetve egyéb, a megrendelők által előírt kötelezettségnek kell megfelelni. A munkatársak sokkal elkötelezettebbek lennének, ha tudnák, értenék, hogy a különböző, elsősre akár kellemetlen intézkedéseket miért kell betartaniuk. Tehát ebből a szempontból is érdemes betartani a szabványpontokban megfogalmazott követelményeket, hogy ily módon megfeleljenek a piaci elvárásoknak, amelyeket a piac szereplői, köztük a vállalat partnerei szabnak meg.

Kockázatértékelésre tett fejlesztési javaslatok

A kockázatértékeléseket a minőségirányítási, a munkabiztonsági és egészségvédelmi területen külön-külön szükséges elvégezni, hogy megfelelően lehessen koncentrálni az egyes területekre. Érdemes ehhez akár külső szakértőt is igénybe venni. Mint például az üzemorvost az egészségvédelmi kockázatértékelésnél vagy a munkavédelmi szakembert a munkabiztonsági kockázatértékelésnél. Jelen esetben nem biztos, hogy minden területen a kockázatelemzésben munkavédelmi képzettséggel rendelkező személy vett részt. Ezek feltárása és kiküszöbölése az eredményességben is láthatóvá válik. A kockázatértékelést sosem egy személy végzi, éppen ellenkezőleg. Minden érintett, aki ezen a területen dolgozik, a saját szemszögéből nézve látja és saját tapasztalatai alapján tud a lehetséges kockázatokról dönteni. Ezért a kockázatokhoz tartozó kritériumrendszer meghatározása is közös feladat kell legyen. További javaslat ezen a területen, hogy a kockázatértékelés formátuma legyen egységes, kiegészítve az alábbi adatokkal:

- intézkedési terv felelőse (nem feltétlen név szerint megnevezve), elég a beosztás,
- intézkedési terv megvalósításának határideje, pontos dátum.

A MIR és a MEBIR integrált irányítási rendszere

Az irányítási rendszerek kétségkívül alkalmasak az összevonásra. Mára minden irányítási rendszerszabvány alkalmazza az Annex SL rendszerben megfogalmazott struktúrát, így felépítésük azonos, a szabványpontok egységesek.

Megoldás lehet a fejezetenként történő átvizsgálás és harmonizáció, amelynek megvalósítása során nem szükséges külön elvégezni a fent leírt hiányosságok pótlását, azt az integrált rendszer kiépítése során egy lépésben végre lehet hajtani.

A szabványpontok szerint az integrált kézikönyvben mindkét szabvány szerint meg kell fogalmazni a vállalat tevékenységeit, felelőseit és céljait. Majd ezek alapján az integrált politika is kialakítható, amiben ugyanúgy mindkét szabvány szerinti célok

meghatározása szükséges. Természetesen hosszabb távon, vagy akár azonnal e két rendszer integrálása előtt, el lehet gondolkodni egy harmadik, a környezetközpontú irányítási rendszer integrációjáról is. Ezzel a centralizált stratégiával, egy úgynevezett egykapus rendszer létrehozásával egyszerűbb és hatékonyabb fejlesztési tervek lehet megvalósítani, amely akár költséghatékonyságot is jelenthet, és az érdekelt felek, partnerek nagyobb megelégedettségét eredményezheti, ami egyértelmű versenyelőnyt jelent.

Összefoglalás

Az elvégzett vizsgálatok alapján és a felmérés során megállapítottuk, hogy a vizsgált szervezetnél a vezetőség nem kezeli kellő figyelemmel és elkötelezettséggel a később bevezetett munkahelyi egészségvédelmi és irányítási rendszert. Ennek megfelelően sok hiányosságot tártunk fel, amelyek azonban javíthatók, a szabványok pontjainak és a vonatkozó jogszabályok betartásával. A munkavállalók körében végzett felmérések rávilágítottak arra, hogy nincsenek tudatában a szervezet céljaival, törekvéseivel, a rendszer támasztotta követelményekkel, és nem is feltétlenül érzik magukra nézve kötelezőnek azokat.

Ahhoz, hogy a munkatársak betartsák és végrehajtsák a célok eléréséhez meghatározott tevékenységeket, továbbá az új munkabiztonság és egészségvédelem beépüljön a folyamatokba, meg kell ismertetni mind a belső, mind a külső érintett felekkel a célokat, a követelményeket, a módszereket, és általában el kell érni, hogy a munkatársak magukénak érezzék azokat. Az irányítási rendszerek egy alap szabványcsalád szerint készültek, amelyek az azonos szabványpontok alapján könnyen egymáshoz integrálhatók. Mivel az ISO 9001 alapú minőségirányítási rendszer már régóta működik a vállalatnál, és megfelelő a dokumentáltsága, nagymértékben segíthet a később kialakított rendszer hibáit kijavítani.

Fejlesztési javaslatainkban is egyértelműen megjelent a különböző menedzsmentrendszerek integrált irányítási rendszerekben történő működtetése, amelynek középpontjában az ISO:9001 szerinti minőségirányítási rendszer áll.

Felhasznált irodalom

- BAŞARAN, Burhan (2021): The Past, Present and Future ISO 9001 Quality Management System Standard. *Business & Management Studies*, 9(1), 227–247. Online: <https://doi.org/10.15295/bmij.v9i1.1756>
- DARABONT, Doru Costin – ANTONOV, Anca Elena – BEJINARIU, A. Costiça (2017): Key Elements on Implementing an Occupational Health and Safety Management System Using ISO 45001 Standard. *MATEC Web of Conferences*, 121, 11007. Online: <https://doi.org/10.1051/matecconf/201712111007>
- DZIĘGIELEWSKA, Paulina – KONARKOWSKA, Olga – GÓRNY, Adam (2022): Adapting an OHS Management System to ISO 45001 Requirements: Ensuring System Management Effectiveness. *European Research Studies Journal*, 25(1), 809–819. Online: <https://doi.org/10.35808/ersj/2888>

- MSZ EN ISO 9000:2015 Minőségirányítási rendszerek. Alapok és szótár.
MSZ EN ISO 9001:2015 Minőségirányítási rendszerek. Követelmények.
MSZ ISO 45001:2018 A munkahelyi egészségvédelem és biztonság irányítási rendszere. Követelmények alkalmazási útmutatóval.
- MOUMEN, Mariyam – EL AOUFIR, Houda (2014): Quality, Safety and Environment Management Systems (QSE): Analysis of Empirical Studies on Integrated Management Systems (IMS). *Journal of Decision Systems*, 26(3), 207–228. Online: <https://doi.org/10.1080/12460125.2017.1305648>
- ŠOLC, Marek et al. (2022): The Development Trend of the Occupational Health and Safety in the Context of ISO 45001:2018. *Standards*, 2(3), 294–305. Online: <https://doi.org/10.3390/standards2030021>
- TURCSÁNYI Károly (2014): *Minőségelmélet és -módszertan*. Budapest: NKE.